

Σύντομες παρατηρήσεις στη

«Μελέτη εκτίμησης της επίπτωσης προτεινόμενων έργων και δραστηριοτήτων σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000 που επλήγησαν από τη μεγάλη πυρκαγιά του 2023 στον νομό Έβρου»

1. Εισαγωγή

Η εν θέματι μελέτη εκπονήθηκε από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης του Πανεπιστημίου Κρήτης (εφεξής «**Μελέτη ΜΦΙΚ**») μετά από ανάθεση από τον ΟΦΥΠΕΚΑ με σκοπό:

*«να διασφαλιστεί η διατήρηση και αποκατάσταση των προστατευτέων αντικειμένων των περιοχών που επλήγησαν από την πυρκαγιά που έλαβε χώρα το 2023 στους Δήμους Αλεξανδρούπολης και Σουφλίου...**αναφορικά με την ανάπτυξη νέων έργων ή δραστηριοτήτων στην περιοχή**»*

και αντικείμενο:

*«να εξετάσει υπό ποιους όρους και προϋποθέσεις **δύναται να προχωρήσει η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων**, σύμφωνα με την κατάταξη σε ομάδες της υπουργικής απόφασης της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4014/2011, αλλά και **η διενέργεια δραστηριοτήτων που δεν αδειοδοτούνται περιβαλλοντικά**, προκειμένου να διατηρηθεί η οικολογική ακεραιότητα των οικοσυστημάτων» (βλ. σελίδα 3 μελέτης, η έμφαση προστέθηκε).*

2. Περιοχή μελέτης & υφιστάμενη κατάσταση

Ο μελετητής έλαβε ως **περιοχή μελέτης** το σύνολο της Π.Ε. Ροδόπης και μεγάλο τμήμα της Π.Ε. Έβρου. Σαφώς για μια τόσο σημαντική οικολογική καταστροφή, όπως η πυρκαγιά στον Έβρο το 2023, θα πρέπει να μελετηθεί πώς θα επηρεαστούν και τα γειτονικά οικοσυστήματα, όμως στη μελέτη ΜΦΙΚ **δεν υπάρχει καμία τεκμηρίωση για το εύρος της περιοχής μελέτης**, τον τρόπο σύνδεσης και την ενδεχόμενη αλληλεξάρτηση των οικοσυστημάτων μεταξύ τους, ώστε να δικαιολογείται η επιλογή μιας τέτοιας περιοχής μελέτης, πλην αόριστων εκτιμήσεων (βλ. σελ. 3 της μελέτης).

Η περιοχή μελέτης είναι **5,6 φορές** μεγαλύτερη από την καμένη έκταση (άλλως η καμένη έκταση αποτελεί μόνο το 17,8% της περιοχής μελέτης), ενώ υπάρχουν σημεία στην περιοχή μελέτης που απέχουν πάνω από 50 km από το πλησιέστερο άκρο της καμένης έκτασης.

Σημειώνεται ότι στο τμήμα της Π.Ε. Έβρου που εξαιρέθηκε από την περιοχή μελέτης δεν υφίσταται κανένας εν λειτουργία αιολικός σταθμός. Η εξαίρεση αυτή ταιριάζει με την μονομερή προσέγγιση -που θα τεκμηριωθεί στη συνέχεια- της μελέτης ΜΦΙΚ να εστιάσει σχεδόν αποκλειστικά στα αιολικά πάρκα.

Για την περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος χρησιμοποιούνται κυρίως οι εξής πηγές:

- i) Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ) που αφορά τις περιοχές της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και έχει εκπονηθεί πριν την πυρκαγιά.
- ii) Η μελέτη του WWF με τίτλο «Μελέτη διαχειριστικών κατευθύνσεων για την αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων της περιοχής Έβρου μετά την πυρκαγιά του 2023» (ανάθεση από ΥΠΕΝ), η οποία εκπονήθηκε μετά την πυρκαγιά αλλά **αφορά σχεδόν αποκλειστικά την καμένη έκταση**, ήτοι μόνο το 17,8% της περιοχής μελέτης που έχει οριστεί στη μελέτη ΜΦΙΚ.
- iii) Για την κατάσταση μετά την πυρκαγιά χρησιμοποιούνται παρατηρήσεις του ΟΦΥΠΕΚΑ και της Εταιρίας Προστασίας Βιοποικιλότητας Θράκης που αφορούν **μόνο** την ορνιθοπανίδα¹, οι οποίες αν και δεν αναφέρεται ρητά, προκύπτει ότι μάλλον **αφορούν αποκλειστικά την καμένη έκταση**.

Τονίζεται ότι στο πλαίσιο εκπόνησης της μελέτης ΜΦΙΚ και σύμφωνα με τα αναφερόμενα σε αυτήν, ανεξαρτήτως των αυτοψιών που είχαν γίνει από τους ανωτέρω φορείς εντός της καμένης έκτασης, **δεν έγινε καμία εργασία πεδίου** στην περιοχή μελέτης που επιλέχθηκε.

Σύντομο συμπέρασμα: Ο μελετητής έλαβε, χωρίς καμία τεκμηρίωση, ως περιοχή μελέτης μια έκταση πολύ μεγαλύτερη της καμένης, ενώ για την κατάσταση που επικρατεί μετά την πυρκαγιά έλαβε υπόψη στοιχεία μόνο για το 17,8% της περιοχής μελέτης (ήτοι μόνο για την καμένη έκταση). Με άλλα λόγια, για το 82,2% της περιοχής μελέτης - σε μεγάλο τμήμα της οποίας προτείνονται υπερβολικοί περιορισμοί στην ανάπτυξη αιολικών πάρκων (βλ. παράγραφο 6 παρακάτω) – δεν ελήφθη κανένα στοιχείο μετά την πυρκαγιά, ούτε έγινε κάποια αυτοψία.

3. Δραστηριότητες & έργα που εξετάστηκαν

Από την παράγραφο 1.1 της μελέτης ΜΦΙΚ δηλώνεται ότι θα εξεταστούν **όλες** οι κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων όσον αφορά τις επιπτώσεις τους στις πληγείσες περιοχές, το οποίο είναι και το εύλογο. Μάλιστα, η μελέτη ΜΦΙΚ θέτει -ορθά- ένα ακόμη πιο αυστηρό κριτήριο αναφέροντας ότι θα εξετάσει ακόμη και δραστηριότητες που δεν υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Τα παραπάνω όμως, περιορίζονται μόνο στην πρώτη σελίδα της μελέτης και μόνο σε ένα σύντομο, προκαταρκτικών δηλώσεων, κείμενο. Στην πράξη, από τις 12 γενικές κατηγορίες έργων που ορίζονται στη σχετική ΚΥΑ Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 όπως ισχύει (ΦΕΚ 841Β), η Μελέτη ΜΦΙΚ – δίχως τη διενέργεια καμίας διαδικασίας screening -περιορίζεται μόνο σε τρεις δραστηριότητες: 5^η ομάδα (εξορυκτικές δραστηριότητες), 10^η ομάδα (έργα ΑΠΕ), 11^η ομάδα (έργα μεταφοράς ενέργειας).

¹ Αναφέρονται και κάποιες καταγραφές για τα λεπιδόπτερα, χωρίς σαφήνεια για τη θέση και την πηγή («κ.Παμπέρης»)

Πέραν αυτού, δημιουργείται η απορία πώς γίνεται σε μια τόσο σημαντική μελέτη που το αντικείμενό της είναι οι «επιπτώσεις έργων και δραστηριοτήτων», να μην επιδεικνύεται **ύψιστη επιμέλεια ως να ληφθεί υπόψη η ισχύουσα ΚΥΑ κατάταξης έργων** (ήτοι η προαναφερθείσα του 2022, η οποία έχει ήδη τροποποιηθεί τουλάχιστον 3 φορές), αλλά η ΚΥΑ Αριθμ. οικ. 2307/2018 (ΦΕΚ 439B) που και αυτή ακόμη είναι απλή τροποποίηση της παλαιότερης και μη ισχύουσας σήμερα ΚΥΑ του 2016; Με άλλα λόγια το screening που έπρεπε να γίνει στο πλαίσιο της μελέτης (και το οποίο δεν έγινε ποτέ), θα λάμβανε υπόψη μια, μη ισχύουσα σήμερα, κατάταξη έργων του 2016².

Είναι εντυπωσιακό ότι σε μια τόσο μεγάλη περιοχή μελέτης εξαιρέθηκαν της διερεύνησης και επιβολής όρων a priori και δίχως καμία τεκμηρίωση τόσες κατηγορίες έργων όπως υδραυλικά έργα, έργα διαχείρισης αποβλήτων, τουριστικές & βιομηχανικές εγκαταστάσεις κ.λπ. και δεν τέθηκε κανένας ειδικός περιορισμός για την περιβαλλοντική αδειοδότησή τους στις Ζώνες Εφαρμογής Μέτρων που προτείνονται από τη μελέτη. Σημειώνεται ότι οι «πρόσθετοι όροι» που τίθενται στην παρ. 4.4.1 της μελέτης ΜΦΙΚ και αφορούν όλα τα έργα, είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία γενικοί όροι που ήδη απαντώνται στις ΑΕΠΟ έργων.

Η ανωτέρω εξαίρεση είναι αντιφατική με τη διαπίστωση της ίδιας της μελέτης ΜΦΙΚ ότι «ο τουρισμός στην περιοχή μελέτης αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα» (σελ. 12 μελέτης ΜΦΙΚ). Παρομοίως, εξαιρούνται από την εξέταση έργα, τα οποία συνήθως έχουν επιπτώσεις σε είδη πανίδας και ορνιθοπανίδας, όπως οι αυτοκινητόδρομοι και λοιποί ασφάλτινοι δρόμοι όταν είναι γνωστό ότι λόγω της ταχύτητας και συχνότητας διέλευσης των οχημάτων επί αυτών, δημιουργούνται φραγμοί στην μετακίνηση ειδών και πιθανώς θα έπρεπε να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας «γεφυρών άγριας ζωής»³.

Για τις βιομηχανικές δραστηριότητες η μελέτη ΜΦΙΚ σημειώνει:

*«Αναφορικά με τις βιομηχανικές δραστηριότητες, όπως αναλύθηκαν στο κεφάλαιο 1.1.3, η επίπτωσή τους στην περιοχή μελέτης **δεν κρίνεται πολύ σημαντική** αφενός γιατί αναπτύσσονται κυρίως σε αστικές και περιαστικές περιοχές και αφετέρου γιατί οι κατηγορίες βιομηχανικής δραστηριότητας που παρατηρούνται στην περιοχή μελέτης σε μεγάλο βαθμό δεν ανήκουν στις πλέον επιβλαβείς για το περιβάλλον βιομηχανικές δραστηριότητες» (σελ. 52 μελέτης ΜΦΙΚ, η έμφαση προστέθηκε)*

Στη μελέτη δεν δίνεται καμία εξήγηση για το πώς κρίθηκε ότι δεν είναι «πολύ σημαντική» η επίπτωση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων, σε αντίθεση μάλιστα με τα αιολικά πάρκα για τα οποία τίθενται όροι και περιορισμοί σε όλη την περιοχή μελέτης (ήτοι στο σύνολο της Π.Ε.

² Σημειώνεται ότι με την ΣτΕ 1885/2023 ακυρώθηκε η υπ' αρ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/17185/1069/2022 (Β' 841) μόνο όσον αφορά την κατάταξη χερσαίων αιολικών, φωτοβολταϊκών και υδροηλεκτρικών σταθμών. Όμως η μελέτη ΜΦΙΚ αφορά όλες τις κατηγορίες έργων και όχι μόνο τα έργα ΑΠΕ.

³ How wildlife bridges over highways make animals - and people - safer:
<https://www.nationalgeographic.com/animals/article/wildlife-overpasses-underpasses-make-animals-people-safer>

Σημειώνεται ότι οι χωμάτινοι δρόμοι που κατασκευάζονται για τα αιολικά πάρκα (κατηγορία δασικών δρόμων Γ' κατηγορίας), οι οποίοι επιπρόσθετα έχουν πολύ περιορισμένη κυκλοφορία δε δημιουργούν τέτοιου είδους επιπτώσεις.

Ροδόπης και μεγάλο τμήμα της Π.Ε. Έβρου). Πάντως, οποιοσδήποτε ανατρέξει στην παράγραφο 1.1.3 εύκολα διαπιστώνει ότι **δεν υπάρχει καμία ανάλυση επιπτώσεων**, παρά μόνο βιβλιογραφική αναφορά της υφιστάμενης κατάστασης.

Επίσης, για όλες τις δραστηριότητες που εξαιρούνται δεν υπάρχει ούτε μια υποτυπώδης γεωχωρική ανάλυση από όπου θα προέκυπτε αν κάποιες από αυτές εντοπίζονται στις καμένες ή σε άλλες παρακαείμενες περιοχές. Αφού οι μελετητές έκριναν ότι έπρεπε να συμπεριληφθεί ολόκληρη η Π.Ε. Ροδόπης και περισσότερο από το ήμισυ της Π.Ε. Έβρου στην περιοχή μελέτης, θα έπρεπε να εντοπιστούν στοιχειωδώς οι περιοχές εκείνες για τις οποίες αναμένονται πιέσεις από διάφορες κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων και να προταθούν αντίστοιχα συγκεκριμένα μέτρα αντιμετώπισης.

Αντ' αυτού, η μόνη εκτενής γεωχωρική ανάλυση αφορά έργα ΑΠΕ (γίνεται και μια πιο γενική αναφορά σε δίκτυα μεταφοράς και ενέργειας) και από ένα σημείο και μετά ο αναγνώστης κατανοεί **ότι οι μελετητές εστιάζουν σχεδόν αποκλειστικά στα αιολικά πάρκα**. Σε μια μελέτη που υποτίθεται πως αφορά το σύνολο των έργων και δραστηριοτήτων (ακόμη και αυτών που δεν αδειοδοτούνται), πάνω από το 1/3 των πηγών που παρατίθενται στη «Βιβλιογραφία», σχετίζονται αποκλειστικά με αιολικά πάρκα.

Σχετικά με τις δραστηριότητες που δεν υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση, ενώ στη μελέτη ΜΦΙΚ δηλώνεται ότι αποτελούν επίσης αντικείμενο διερεύνησης, κάτι τέτοιο δε γίνεται τότε επί της ουσίας καθώς η μελέτη περιορίζεται σε γενικόλογες αναφορές. Μάλιστα για την περίπτωση της κτηνοτροφίας προκαλείται πλήρης σύγχυση στον αναγνώστη για το τι πρέπει τελικά να γίνει:

«Εστιάζοντας στην εκτατική κτηνοτροφία (κυρίως αιγοπρόβατα και βοοειδή), η δραστηριότητα αυτή στην περιοχή μελέτης επιφέρει τόσο αρνητικές όσο και θετικές επιπτώσεις, όπως συμβαίνει σε πολλές ακόμη περιοχές της Ελλάδας ... Σε κάθε περίπτωση, η ελεγχόμενη βόσκηση στην περιοχή μελέτης (σσ. από τη διατύπωση δεν είναι σαφές αν είναι όντως ελεγχόμενη η βόσκηση στην περιοχή ή αν θα πρέπει να είναι) αποτελεί όφελος για την περιοχή... Συνεπώς, στα πλαίσια της παρούσας μελέτης δεν θα οριστούν περεταίρω μέτρα και περιορισμοί για την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας πέρα από όσα ήδη υφίστανται» (σελίδα 51 Μελέτης, η έμφαση προστέθηκε)

Όμως στις σελίδες 63 και 67 της μελέτης αναφέρονται τα αντίθετα:

«Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η βόσκηση θα πρέπει να απαγορευθεί μέχρι να επιτευχθεί μεγάλη (>75%) εδαφοκάλυψη από ποώδη είδη (αυτό μπορεί να γίνει και μέσα σε ένα έτος) και μετά θα πρέπει να γίνει ελεγχόμενη βόσκηση χαμηλής στην αρχή και το πολύ μέχρι μέτριας έντασης στη συνέχεια...» (σελίδα 63, η έμφαση προστέθηκε)

Ο τύπος οικοτόπου 2220 έχει καεί...Θα πρέπει να απαγορευθεί η βόσκηση εντός των καμένων περιοχών του τύπου οικοτόπου καθώς αποτελεί βασικό παράγοντα υποβάθμισης της δομής και των λειτουργιών του» (σελίδα 67, η έμφαση προστέθηκε)

Τέλος στη σελίδα 92 της μελέτης αναφέρεται:

Αναφορικά με την εκτατική κτηνοτροφία, δεδομένων των περιορισμών που τίθενται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για τις αναδασωτέες εκτάσεις (Ν. 998/1979, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), κρίνεται απαραίτητη η προσπάθεια ενίσχυσης αυτής με κάθε νόμιμο τρόπο (σελίδα 67, η έμφαση προστέθηκε)

Τονίζεται ότι στο παρόν κείμενο δεν κρίνεται τι είναι το ορθό να γίνει για τον κλάδο της κτηνοτροφίας, ο οποίος είναι πολύ σημαντικός για την περιοχή μελέτης, αλλά το γεγονός ότι δεν είναι σαφές το τι προτείνεται να γίνει.

Σύντομο συμπέρασμα: Είναι εντυπωσιακή η μονομέρεια και προκατάληψη της μελέτης ενάντια στην αιολική ενέργεια και η διαστρέβλωση του διακηρυγμένου σκοπού της. Παρά το γεγονός ότι αντικείμενό της είναι η εξέταση του συνόλου έργων και δραστηριοτήτων, το μεγαλύτερο μέρος αυτών εξαιρείται της διερεύνησης και της επιβολής μέτρων, δίχως καμία τεκμηρίωση και με πολλές ασαφείς και αντιφατικές δηλώσεις, έτσι ώστε τελικά, η μοναδική κατηγορία έργων που πραγματικά απασχολεί τη μελέτη είναι τα αιολικά πάρκα.

4. Προστατευτέο αντικείμενο που λαμβάνεται υπόψη

Στο Κεφάλαιο 3 της μελέτης ΜΦΙΚ αναφέρονται κάποιοι γενικοί άξονες για την αποκατάσταση των τύπων οικοτόπων που απαντώνται στην περιοχή, καθώς και κάποιων ειδών χλωρίδας (σελ. 63-70 μελέτης ΜΦΙΚ). Όμως στο καθ' αυτό αντικείμενο της μελέτης, που είναι η διερεύνηση των επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων στο προστατευτέο αντικείμενο, **γίνεται αποκλειστικά εστίαση στην ορνιθοπανίδα**. Προφανώς, η σημασία της περιοχής της Δαδιάς για είδη ορνιθοπανίδας (και ειδικά για αρπακτικά και πτωματοφάγα) είναι γνωστή και τεκμηριωμένη. Αλλά προξενεί εντύπωση το γεγονός ότι η μελέτη ΜΦΙΚ δεν αναφέρει κανένα άλλο είδος πανίδας, ωσάν να εξαντλείται εκεί η οικολογία της περιοχής μελέτης (ήτοι του συνόλου της Π.Ε. Ροδόπης και μεγάλου μέρους της Π.Ε. Έβρου). Σημειώνεται δε, ότι σύμφωνα με τη μελέτη ΜΦΙΚ (σελ. 71), ο ΟΦΥΠΕΚΑ έχει δρομολογήσει την υλοποίηση έργου τριετούς διάρκειας για την παρακολούθηση 15 επί μέρους ταξινομικών ομάδων μεταξύ των οποίων ερπετά, αμφίβια, μικρά/μεσαία/μεγάλα θηλαστικά κ.λπ.

Το παραπάνω γίνεται ακόμη πιο εμφανές από τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της Ζώνης Β, τα οποία αφορούν σχεδόν αποκλειστικά την ορνιθοπανίδα.

5. Ζώνες Εφαρμογής Πρόσθετων Μέτρων

Σύμφωνα με τη μελέτη ΜΦΙΚ, για την ορθή εφαρμογή της δέουσας εκτίμηση επιπτώσεων νέων έργων και δραστηριοτήτων, ορίζονται τρεις χωρικές Ζώνες Εφαρμογής Πρόσθετων Μέτρων:

- Η **Ζώνη Α** που πρακτικά αποτελεί την καμένη έκταση και η οποία έχει κηρυχθεί αναδασωτέα.
- Η **Ζώνη Β**, «ζώνη καταλληλότητας ενδιαιτήματος», στην οποία, όπως δηλώνεται από τη μελέτη, θα καταφύγουν τα ζώα που διαβιούσαν στην πληγείσα περιοχή.

- Η **Ζώνη Γ**, «περιφερειακή ζώνη κατάλληλου ενδιαιτήματος», όπου η μελέτη δηλώνει ότι είναι λιγότερο πιθανό να καταφύγουν τα ζώα που διαβιούσαν στην πληγείσα περιοχή.

Επί του τρόπου ορισμού των ανωτέρω ζωνών λεκτέα τα εξής:

1. Για τη **Ζώνη Β**: Η Ζώνη Β εκτείνεται σε μεγάλη έκταση περιμετρικά της καμένης έκτασης, ακόμη και **πάνω από 20km** από αυτήν, σύμφωνα με τον χάρτη 4.1 της μελέτης ΜΦΙΚ. Όμως δεν εξηγείται πώς έχει προκύψει το όριο της και κυρίως ποιοι είναι οι λόγοι που καθιστούν αναγκαίο τον καθορισμό μιας τόσο ευρείας περιοχής. Παρατίθεται απλώς ένας αριθμός δεδομένων/μελετών που δηλώνεται ότι ελήφθησαν υπόψη (σελ. 79 μελέτης ΜΦΙΚ), αλλά δεν διευκρινίζεται πώς συνδυάζονται τα δεδομένα όλων αυτών των πηγών για να προκύψει το όριο της Ζώνης. Θα έπρεπε να υπήρχε τουλάχιστον, αναλυτικά η παράθεση των κριτηρίων εκείνων που οδήγησαν στα συγκεκριμένα όρια των Ζώνης Β αλλά και της Γ και να μην υπήρχαν απλά χονδρικές και γενικές αναφορές. Επιπλέον, αναφέρεται στη μελέτη ότι ενσωματώνεται στη Ζώνη Β μια περιμετρική ζώνη 5 km επί της καμένης έκτασης, χωρίς καμία τεκμηρίωση γιατί επιλέχθηκε το εύρος των 5km (και όχι κάποιο μικρότερο ή μεγαλύτερο).
2. Υπενθυμίζεται ότι για τη Ζώνη Β, η μελέτη ΜΦΙΚ **δεν έχει λάβει υπόψη στοιχεία** για την υφιστάμενη κατάσταση **μετά** την πυρκαγιά (η μελέτη WWF αφορούσε μόνο την καμένη έκταση) και ούτε διενεργήθηκαν κάποιες εργασίες πεδίου.
3. Τα προαναφερθέντα δεδομένα/μελέτες που δηλώνεται ότι ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό της Ζώνης Β αφορούν σχεδόν αποκλειστικά την ορνιθοπανίδα
4. Θα έπρεπε να υπάρχει, για λόγους διαφάνειας, μια σαφής χαρτογραφική απεικόνιση των επιμέρους χαρτογραφικών επιπέδων από την υπέρθεση των οποίων προέκυψε η Ζώνη Β. Το ίδιο θα έπρεπε να ισχύει και για τη Ζώνη Γ, η οποία **Ζώνη Γ εκτείνεται σε αποστάσεις ακόμη και μεγαλύτερες από 50 km από τα καμένα** (βλ. χάρτη 4.1 μελέτης ΜΦΙΚ) .
5. Η μελέτη ΜΦΙΚ δε δίνει καν αριθμητικά στοιχεία για την έκταση των Ζωνών Β και Γ, ώστε να μπορεί να γίνει μια σύγκριση με τη Ζώνη Α (καμένη έκταση), όπως επίσης δεν αναφέρει την έκταση της περιοχής μελέτης που τελικά δεν συμπεριλήφθηκε σε κάποια από τις παραπάνω Ζώνες.
6. Στις σελίδες 69 και 70 της μελέτης ΜΦΙΚ προτείνεται η δημιουργία μιας ζώνης 1,5 ή 2 χλμ (δεν είναι σαφές ποια απόσταση προτείνει η μελέτη αφού αναφέρονται και οι δύο) γύρω από το σύνολο των καμένων εκτάσεων, λαμβάνοντας υπόψη την απόσταση διασποράς ανεμώχρων και ζωόχρων ειδών. Μοναδική τεκμηρίωση για αυτό είναι η αναφορά “Lososona et al. 2023” η οποία όμως **δεν παρατίθεται στη βιβλιογραφία**. Δεν είναι σαφές **αν τελικά χρησιμοποιήθηκε κάπου αυτή η ζώνη** (στο Κεφάλαιο 4 της μελέτης δεν αναφέρεται κάτι σχετικό).

Σύντομο συμπέρασμα: Πλέον της καμένης έκτασης, ορίστηκαν εκτεταμένες περιμετρικές Ζώνες, με τρόπο που είναι -επιεικώς- ασαφής και ατεκμηρίωτος. Ενδεικτικά οι Ζώνες Β και Γ εκτείνονται έως και πάνω από 20 km και 50 km αντίστοιχα από τις καμένες εκτάσεις. Παρά την προχειρότητα αυτή, στις εν λόγω εκτεταμένες Ζώνες προτείνονται υπερβολικά αυστηρά μέτρα ενάντια στην αιολική ενέργεια.

6. Προτεινόμενα μέτρα

Η μελέτη ΜΦΙΚ, μετά τον καθορισμό των Ζωνών Α, Β και Γ προτείνει μια σειρά πρόσθετων μέτρων προς εφαρμογή.

6.1. Γενικές ρυθμίσεις

6.1.1. Δέουσα εκτίμηση-Περιβαλλοντική αδειοδότηση

Η μελέτη ΜΦΙΚ προτείνει εντός των Ζωνών Α και Β την:

«αναστολή των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης νέων έργων των Ομάδων 5, 10 και 11...για χρονικό διάστημα 5 ετών από την πυρκαγιά (ήτοι έως τον Αύγουστο του 2028)» (σελ. 82, η έμφαση προστέθηκε)

Το χρονικό αυτό διάστημα είναι ατεκμηρίωτο και κρίνεται ως υπερβολικό, ειδικά μάλιστα αν ληφθεί υπόψη ότι τα όρια των ζωνών εντός των οποίων θα εφαρμοσθεί καθορίστηκαν χωρίς ουσιαστική τεκμηρίωση. Επιπλέον, δεν είναι σαφές αν σε αυτό το διάστημα προτείνεται να επιτρέπονται εργασίες πεδίου για την εκπόνηση ΜΠΕ ή ΕΟΑ.

Πρόσθετα, για έργα εντός Ζωνών Α και Β που έχουν ΑΕΠΟ ή ΠΠΔ προτείνεται η **αναστολή των λοιπών εκκρεμών διαδικασιών** (όροι σύνδεσης, άδεια εγκατάστασης). Και αυτή η πρόταση είναι εξαιρετικά αυστηρή και «τιμωρητική».

Για έργα στη Ζώνη Γ - ή **και έργα στις Ζώνες Α και Β που δεν ανήκουν στις κατηγορίες έργων 5, 10 και 11** - μπορεί να προχωρήσει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις (η βασικότερη εκ των οποίων είναι η εκπόνηση ΕΟΑ), η περιβαλλοντική τους αδειοδότηση.

Το παραπάνω πρακτικά σημαίνει ότι μια «Χ» δραστηριότητα (πλην των κατηγοριών 5, 10 και 11) μπορεί να αδειοδοτηθεί περιβαλλοντικά **ακόμη και εντός της καμένης έκτασης**, ενώ για ένα αιολικό πάρκο που μπορεί να βρίσκεται ακόμη και 20 km μακριά από την καμένη έκταση θα πρέπει να γίνει πλήρης αναστολή αδειοδότησης για 5 έτη. Δεν προκύπτει από τη μελέτη από πού ερείδεται η «αμφιβολία», για ένα αιολικό πάρκο που χωροθετείται στα 20 km από τα καμένα, που να επιβάλλει την αναστολή αδειοδότησης για τόσο μεγάλο διάστημα, και σίγουρα δεν δικαιολογείται η «βεβαιότητα» ότι μπορεί μια μεγάλη σειρά διαφορετικών δραστηριοτήτων να αδειοδοτηθεί άμεσα εντός των καμένων εκτάσεων.

6.1.2. Επιπλέον προδιαγραφές για εκπόνηση ΕΟΑ

Η μελέτη ΜΦΙΚ προτείνει, για τις ΕΟΑ που θα εκπονηθούν, μια σημαντική αύξηση της έκτασης της «περιοχής μελέτης (ΠΜ)» και της «περιοχής έρευνας πεδίου (ΠΕΠ)» σε σχέση με τις προδιαγραφές που τίθενται για την ΕΟΑ στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.

Ειδικότερα, η έκταση της ΠΜ προτείνεται να συμπεριλαμβάνει και προστατευόμενες περιοχές σε ακτίνα 10 km, ενώ για την ΠΕΠ προτείνονται μεταξύ άλλων τα κάτωθι:

- Για σημειακά και εμβαδικά έργα ή δραστηριότητες υποκ. Α1, από ≥ 1 km προτείνεται να γίνει ≥ 3 χλμ. από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης (αύξηση 200%)

- Για γραμμικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας A1, από ≥ 500 m προτείνεται να γίνει ≥ 1.000 m εκατέρωθεν του άξονα τους (αύξηση 100%)
- Για έργα και δραστηριότητες υποκ. A2, από ≥ 500 m προτείνεται να γίνει ≥ 2.000 m από τα όρια του γηπέδου ή του χώρου κατάληψης (αύξηση 400%)
- Για γραμμικά έργα ή δραστηριότητες υποκατηγορίας A2, από ≥ 250 m προτείνεται να γίνει ≥ 500 m εκατέρωθεν του άξονα τους (αύξηση 100%)

Ως εξήγηση για τις παραπάνω σημαντικές αυξήσεις αναφέρεται «το μεγάλο εύρος μετακινήσεων των προστατευόμενων ειδών στις τρεις ζώνες εφαρμογής πρόσθετων μέτρων». Αν και είναι κατανοητό ότι η μεγάλη πυρκαγιά του 2023 έχει δημιουργήσει μια νέα κατάσταση στην περιοχή, αυτό που δεν εξηγείται είναι γιατί οι ΠΜ & ΠΕΠ με τα όρια που έχουν σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία δεν είναι επαρκείς ώστε να μπορούν να «εντοπίσουν» τη νέα κατάσταση ειδών που έχει δημιουργηθεί γύρω από τη θέση του εκάστοτε νέου έργου. **Σε κάθε περίπτωση, η προτεινόμενη οριζόντια αύξηση είναι υπερβολική και ατεκμηρίωτη.**

Η μελέτη ΜΦΙΚ προτείνει επίσης την προσαύξηση των ημερών εργασιών πεδίου κατά 50% σε σχέση με το μέγιστο που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία. Και αυτό το **μέτρο είναι αυθαίρετο, ατεκμηρίωτο και κρίνεται υπερβολικό.**

Πρόσθετα αναφέρεται στη μελέτη ΜΦΙΚ:

«Οι σωρευτικές επιπτώσεις των έργων θα πρέπει να εξετάζονται στο σύνολο της περιοχής μελέτης και η αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο: εκτίμηση άμεσης και έμμεσης απώλειας ενδιαιτήματος, εκτίμηση θνησιμότητας από πρόσκρουση (για ΑΣΠΗΕ), εκτίμηση επιπτώσεων από τη δημιουργία φραγμού στις μετακινήσεις, ανάπτυξη πληθυσμιακού μοντέλου για τις επιπτώσεις των έργων στους πληθυσμούς ειδών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας για τα πουλιά (2009/147/ΕΚ) και εκτίμηση των μεταβολών στις Ευνοϊκές Τιμές Αναφοράς για τα εν λόγω είδη και τους Στόχους Διατήρησης» (σελ. 82-83 μελέτης, η έμφαση προστέθηκε)

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι προτάσεις για την εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων αφορούν **αποκλειστικά** την ορνιθοπανίδα. Καμία αναφορά σε άλλα είδη πανίδας ή χλωρίδας. Επίσης, τα μόνα έργα που αναφέρονται για εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων είναι τα αιολικά πάρκα. Αυτό αποτελεί άλλη μια ένδειξη του ότι οι μελετητές, κατά παράβαση του «σκοπού» και «αντικειμένου» που δηλώνεται στην αρχή της μελέτης, ασχολούνται επισταμένως μόνο με τα εξής: ανεμογεννήτριες και πουλιά.

6.1.3. Τροποποίηση υφιστάμενων ΑΕΠΟ/ΠΠΔ

A] Η πρόταση για τροποποίηση των ΑΕΠΟ/ΠΠΔ των εν λειτουργία έργων όλων των κατηγοριών που εντοπίζονται εντός των Ζωνών Α και Β (σελ. 83 μελέτης) κρίνεται **υπερβολική και άδικη** λόγω και της τεράστιας, αυθαίρετως ορισθείσας, έκτασης που καταλαμβάνει η Ζώνη Β.

B] Τέτοιο οριζόντιο μέτρο για συλλήβδην τροποποίηση όλων των ΑΕΠΟ/ΠΠΔ είναι **παράνομο** αφού:

- αφορά έργα που έχουν επιλεγεί αυθαίρετα, μιας και οι εκτάσεις εφαρμογής του μέτρου έχουν επιλεγεί χωρίς ουσιαστική τεκμηρίωση,
- δεν στηρίζεται σε συγκεκριμένη και τεκμηριωμένη κατά περίπτωση διαπίστωση των πραγματικών επιπτώσεων του κάθε έργου, με βάση επιστημονικά και πραγματικά δεδομένα. Η κατά περίπτωση προσέγγιση, ήδη προβλέπεται στην υφιστάμενη νομοθεσία (παρ. 9, άρ. 2 του ν.4014/2011), και δεν μπορεί να παρακαμφθεί ή να υποκατασταθεί από γενικές μελέτες όπως οι μελέτες αποτίμησης των επιπτώσεων της πυρκαγιάς και τα σχετικά προγράμματα παρακολούθησης της κατάστασης των επιμέρους ταξινομητικών ομάδων που προβλέπονται στη σελ. 71 της μελέτης ΜΦΙΚ. Είναι πάντως χαρακτηριστικό ότι η μελέτη ΜΦΙΚ ζητά τη συλλήβδην τροποποίηση όλων των ΑΕΠΟ χωρίς καν να αναμένει τα πορίσματα αυτών των γενικών μελετών (τα οποία πάντως από μόνα τους και λόγω της γενικής τους προσέγγισης, δε μπορούν να λειτουργήσουν ως βάση τροποποίησης όλων των ΑΕΠΟ).
- από τη μελέτη των επιμέρους πρόσθετων όρων που περιλαμβάνονται στη μελέτη ΜΦΙΚ, προκύπτει σχεδόν αποκλειστική επικέντρωση σε συγκεκριμένη κατηγορία έργων και δραστηριοτήτων (ήτοι Α.Π.Ε.) και ασύμμετρα πιο ευνοϊκή αντιμετώπιση των υπολοίπων κατηγοριών, αφού οι περισσότεροι από τους προτεινόμενους πρόσθετους όρους για όλα τα άλλα έργα είναι γενικοί όροι που ήδη απαντώνται σε ΑΕΠΟ,

και ως εκ τούτων (i) αντιμετωπίζει με όμοιο και ισοπεδωτικό τρόπο διαφορετικές περιπτώσεις και (ii) εισάγει, χωρίς τεκμηρίωση, δυσμενή και διακριτή δυσμενή μεταχείριση ενάντια στην αιολική ενέργεια (και τις Α.Π.Ε. εν γένει) σε σχέση με άλλες κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων (βλ. και κεφ. 6.2 κατωτέρω). **Ένα τέτοιο μέτρο συνιστά τυπική περίπτωση παραβίασης της αρχής της ισοτιμίας και της χρηστής διοίκησης.**

Γ] Δεν πρέπει να παραβλεφθεί ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου θα επιφέρει σωρεία αιτημάτων τροποποίησης ΑΕΠΟ όλων των έργων που βρίσκονται εντός των Ζωνών Α και Β, δημιουργώντας υπερβολικό φόρτο στις υπηρεσίες, χωρίς να έχει ουδόλως εξηγηθεί γιατί αυτό είναι απαραίτητο.

Δ] Τέλος, επισημαίνεται η λογική της απόφασης ΣτΕ Ολ. 2499/2012 όπως εκτέθηκε σε άρθρο⁴ του επίτιμου προέδρου του ΣτΕ, την 25 Αύγουστο 2021, κ. Κ. Μενουδάκου:

«Η απαγόρευση εγκατάστασης σταθμού αιολικής ενέργειας σε αναδασωτές εκτάσεις θα δημιουργούσε ισχυρό κίνητρο εμπρησμού για όσους αντιτίθενται σε τέτοιου είδους έργα, οι οποίοι, όπως έχει αποδειχθεί, είναι πολλοί. Υπάρχει, άλλωστε, ανάλογο προηγούμενο που πρέπει να μας προβληματίσει. Την προηγούμενη κυρίως δεκαετία πολλές ήταν οι πυρκαγιές σε περιοχές στις οποίες είχε σχεδιασθεί η δημιουργία ΧΥΤΑ που είχε δημιουργήσει έντονες και έμπρακτες αντιδράσεις στις τοπικές κοινωνίες».

Στην προκειμένη περίπτωση, η επιβολή τέτοιων υπερβολικών και μη αναλογικών μέτρων όπως τα προτεινόμενα (αναστολή αδειοδοτήσεων, συλλήβδην τροποποίηση των ΑΕΠΟ, αυξήσεις των κατά νόμο απαιτήσεων κλπ.) τείνει να προσομοιάσει με οριζόντια απαγόρευση εγκατάστασης αιολικών πάρκων, με την επίκληση της πυρκαγιάς. Και ναι μεν -όπως εξηγούμε

⁴ https://ask4wind.gr/wp-content/uploads/2024/06/AP_24_4_Menoudakos_VIMA.pdf

ακολουθώς- εν προκειμένω πρόκειται για μια πρωτόγνωρη πυρκαγιά με συνέπειες σε πολλαπλά επίπεδα, όμως, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ότι η αυξανόμενη παραγωγή τέτοιων μελετών και ατεκμηρίωτων προτάσεων και η εφαρμογή τους χωρίς καν την επίσημη θέσπισή τους (όπως συμβαίνει πολλές φορές στην πράξη), δεν θα δημιουργήσει σε άλλες δασικές περιοχές το κίνητρο που -με άλλη αφορμή και αιτία- επεσήμανε το άρθρο της 25.8.2021.

6.2. Ειδικοί πρόσθετοι όροι για αιολικά πάρκα

Ειδικά για τα αιολικά πάρκα, η μελέτη ΜΦΙΚ προτείνει μια εκτενή σειρά πρόσθετων όρων - τόσο για τα εν λειτουργία και αδειοδοτημένα έργα όσο και για τα νέα - που, ενδεικτικά, περιλαμβάνουν:

1. Σύστημα αποτροπής κρούσεων min. εμβέλειας 500 m για αρπακτικά
2. *«Παύση λειτουργίας των Α/Γ σε συνθήκες έντονης βροχής ή/και βαριάς νέφωσης υπό τις οποίες τα αυτοματοποιημένα συστήματα αποτροπής δεν λειτουργούν αποτελεσματικά» (προτείνεται για την εφαρμογή η χρήση μετρητή ορατότητας)*
3. Για τα είδη της ΚΥΑ ΖΕΠ που θα βρεθεί φωλιά σε απόσταση <1χλμ (ή <2χλμ για χρυσαετό, γερακαετό, θαλασσαετό) προτείνεται να *«παραμένουν εκτός λειτουργίας μισή ώρα πριν από την ανατολή έως και μισή ώρα μετά τη δύση του ηλίου από 15 Μαρτίου έως 15 Ιουλίου».*
4. Λοιπά μέτρα που αφορούν υπογειοποίηση ηλεκτρικών γραμμών, φωτισμό, άσκοπη κίνηση πτερυγίων (pitching), απομάκρυνση νεκρών ζώων, αφθονία εντόμων κλπ
5. Πρόσθετα μέτρα που θα εξετάζονται σε επόμενα στάδια παρακολούθησης: ενεργή διαχείριση ενδιαιτημάτων κάτω από τις Α/Γ αλλά και περιφερειακά του αιολικού πάρκου (χωρίς να δίνεται καμία διευκρίνιση για την απόσταση που θα αφορά αυτό το «περιφερειακά» και πώς θα αντιμετωπίζονται πιθανά ιδιοκτησιακά ζητήματα που θα ανακύπτουν στις περιφερειακές αυτές περιοχές), εγκατάσταση συστημάτων αποτροπής κρούσης για χειρόπτερα, περιοδική παύση λειτουργίας ή κατάργηση Α/Γ με αυξημένο ρίσκο (χωρίς να δίνεται καμία διευκρίνιση για το τι σημαίνει «αυξημένο ρίσκο» και με ποια διαδικασία θα τεκμαίρεται αυτό).
6. Προδιαγραφές Προγράμματος παρακολούθησης έργων που θα περιλαμβάνει τουλάχιστον 40 ημέρες καταγραφών πεδίου ετησίως.

Πρόκειται για μια παράθεση προκάτ όρων «από το ράφι», αρκετοί από τους οποίους είναι προβληματικοί ως προς την εφαρμογή τους και για τους οποίους ούτε καν υπονοείται στη μελέτη ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ αυτών και του επιδιωκόμενου αποτελέσματος.

Σύντομο συμπέρασμα: Η μελέτη ΜΦΙΚ προτείνει οριζόντια, αυστηρά, ατεκμηρίωτα και αυθαίρετα μέτρα για ορισμένες κατηγορίες έργων, ακόμη και αν βρίσκονται σε πολύ μεγάλες αποστάσεις από τις καμένες εκτάσεις και σχεδόν κανένα ουσιαστικό πρόσθετο μέτρο για πολλές άλλες κατηγορίες έργων ακόμη και αν βρίσκονται εντός των καμένων εκτάσεων.

6.3. Πλαίσιο αντιμετώπισης

Προφανώς η πυρκαγιά του 2023 αποτέλεσε ένα **γεγονός εξαιρετικής σημασίας με συνέπειες σε πολλαπλά επίπεδα**, περιλαμβανομένων των κοινωνικών. Ως τέτοιο δημιούργησε σημαντικές νέες ανάγκες για την διαχείριση των συνεπειών της και την άντληση μαθημάτων και συμπερασμάτων, όχι μόνο για την απόδοση ευθυνών, αλλά πρωτίστως για τη βελτίωση του σχεδιασμού στο μέλλον. Άλλωστε, όπως η μελέτη ΜΦΙΚ αναφέρει (με αναπαραγωγή από την ΕΠΜ που έχει εκπονηθεί για την ΠΕ Έβρου και Ανατολική Ροδόπη):

«μία από τις κύριες απειλές που αντιμετωπίζουν σχεδόν στο σύνολό τους, οι περιοχές Natura 2000 της περιοχής μελέτης, είναι ο κίνδυνος φωτιάς φυσικής προέλευσης» (σελ. 76 μελέτης, η έμφαση προστέθηκε)

Παρά την ανωτέρω επισήμανση, η μελέτη εστιάζει -όπως προαναφέρθηκε- σε ελάχιστες κατηγορίες έργων και ειδικά στα αιολικά πάρκα. Περιορίζεται δε, μόνο στην επιβολή «τιμωρητικών» μέτρων για τα αιολικά πάρκα και δεν μπαίνει καν στη διαδικασία να εξετάσει **πώς τα υφιστάμενα και μελλοντικά αιολικά πάρκα στην περιοχή θα μπορούσαν να συνδράμουν στην αντιμετώπιση πυρκαγιών**⁵. Αυτή η δυνατότητα συνεργειών θα έπρεπε να αποτελέσει έναν από τους άξονες λύσης των θεμάτων που υποτίθεται θα αντιμετώπιζε η μελέτη.

Ο δεύτερος άξονας λύσης συνίσταται στην **εφαρμογή των εργαλείων που προβλέπει ήδη η νομοθεσία**. Η αξιοποίησή τους βαρύνει φυσικά την Πολιτεία και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές, αλλά είναι προφανές -και δεν χρειάζεται να επαναληφθεί- ότι η ΕΛΕΤΑΕΝ θα συνδράμει προς τα μέλη της για την ακόμα αποτελεσματικότερη εφαρμογή τους.

Βασικό στοιχείο της νομοθεσίας είναι οι γενικές πρόνοιες της παρ. 9 του άρ. 2 και του άρ. 20 του ν. 4014/2011. Προϋποθέσεις ενεργοποίησης αυτών των διατάξεων είναι η διαπίστωση σοβαρών προβλημάτων υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή επιπτώσεων στο περιβάλλον, που δεν είχαν προβλεφθεί από τη ΜΠΕ και την ΑΕΠΟ. Με βάση τη διατύπωση αυτή, ο νόμος δεν περιορίζει τις αιτίες των διαπιστούμενων σοβαρών προβλημάτων ή επιπτώσεων, οι οποίες δεν απαιτείται να εμπίπτουν στην ευθύνη του έργου ή της δραστηριότητας. Είναι επίσης κρίσιμο ότι η διαπίστωση γίνεται αποκλειστικά με βάση τα, κατά περίπτωση, πορίσματα των τακτικών και έκτακτων επιθεωρήσεων του άρθρου 20. Οποιαδήποτε άλλη μέθοδος διαπίστωσης αποκλείεται. Προφανώς αποκλείεται -όπως εξηγήθηκε- η συλλήβδην επιβολή όρων επί ορισμένων κατηγοριών δραστηριοτήτων με βάση γενικές εκθέσεις (όπως η μελέτη

⁵ Επ' αυτού, και των σχετικών πρωτοβουλιών της ΕΛΕΤΑΕΝ, δείτε ενδεικτικά:

- Άρθρο στο Βήμα της Κυριακής 29.9.2024:
<https://eletaen.gr/wp-content/uploads/2024/10/2024-10-04-Vima-29-9-2024-ELETAEN.pdf>
- Την ειδική εκδήλωση που οργάνωσε η ΕΛΕΤΑΕΝ τον Μάρτιο 2024, με τη συμμετοχή στελεχών του επιστημονικού κόσμου, των πυροσβεστών, της διοίκησης και του εθελοντισμού:
<https://eletaen.gr/ekdilosiailika-parka-prostasia-tou-dasous/>
- Τα σχετικά Q&As που έχει ετοιμάσει η ΕΛΕΤΑΕΝ (ιδίως τις ερωτήσεις νο 12 και 13):
<https://eletaen.gr/wp-content/uploads/2024/05/2024-05-30-QAs-WTs-and-Forest-Fires-in-Greece-May2024.pdf>

ΜΦΙΚ) και χωρίς ειδική και συγκεκριμένη τεκμηρίωση των σοβαρών προβλημάτων ή επιπτώσεων ανά έργο.

Ειδικότερα, κατά την παρ. 2 του άρ. 20 του ν.4014/2011, οι επιθεωρήσεις που απαιτούνται εντάσσονται σε μια από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- α) προληπτικές, που διενεργούνται κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, για τη διασφάλιση της επάρκειας των προτεινόμενων μέτρων,
- β) τακτικές, που διενεργούνται μετά την αδειοδότηση, σε προσδιορισμένο χρόνο βάσει του σχεδιασμού των επιθεωρήσεων είτε κατά το στάδιο κατασκευής του έργου είτε κατά το στάδιο της λειτουργίας του έργου ή της δραστηριότητας, για την εξέταση όλων των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τη διασφάλιση της τήρησης των ΑΕΠΟ και ΠΠΔ στα στάδια αυτά,
- γ) έκτακτες, που διενεργούνται μετά την αδειοδότηση, εκτός του χρονικά προσδιορισμένου σχεδιασμού, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 14 (η παρ. 14 αφορά τη διερεύνηση περιβαλλοντικών καταγγελιών ή συμβάντων με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, καθώς και περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, οι δε έλεγχοι διενεργούνται αυτεπάγγελα ή κατόπιν καταγγελίας).

Επαναλαμβάνουμε ότι η επιχειρούμενη παράκαμψη όλης αυτής της νομοθεσίας, πρέπει να αποκρουσθεί από την υπεύθυνη Πολιτεία. Αντιθέτως, η εφαρμογή της -είτε δια των ούτως ή άλλως εκτελούμενων προγραμμάτων παρακολούθησης που ήδη προβλέπουν οι ΑΕΠΟ, είτε δια πρόσθετων έκτακτων ελέγχων – μπορεί να οδηγήσει στη λήψη πρόσθετων -και πάντως αναλογικών- όρων, εφόσον απαιτούνται, που θα λαμβάνουν υπόψη τα πραγματικά δεδομένα.

Σε μια τέτοια διαδικασία είμαστε και πάλι διαθέσιμοι να συνδράμουμε, διότι αποτελεί πίστη μας ότι η αυστηρή και πιστή εφαρμογή της νομοθεσίας διασφαλίζει την αποφυγή αποτυχιών που αποβαίνουν σε βάρος του περιβάλλοντος της οικονομίας, και βοηθά την Πολιτεία να αποφύγει ένα φιάσκο, ενισχύοντας την αξιοπιστία της.

7. Τα υποτιθέμενα «εργαλεία» που έχει στη διάθεσή του το ΥΠΕΝ

Πρόσφατα, δημοσιοποιήθηκε και άλλη μελέτη, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων⁶, που αφορά τα είδη του μαυρόγυπα και του όρνιου στην περιοχή της Θράκης. Η μελέτη αυτή, όπως και η εδώ σχολιαζόμενη μελέτη ΜΦΙΚ, έχουν προβληθεί ως ισχυρά τεκμήρια που επιβάλλουν στο ΥΠΕΝ τη λήψη των αυστηρών μέτρων που προαναφέρθηκαν. Επί του θέματος της συσχέτισης των δύο αυτών μελετών πρέπει να τονιστούν τα εξής:

1. Στη μελέτη του ΜΦΙΚ αναφέρεται σχετικά με την αλλαγή χρήσης του χώρου για επιλεγμένα είδη:

*«Η απώλεια ενδιαιτημάτων σε μεγάλη έκταση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα **αλλαγές στα πρότυπα χρήσης του χώρου από είδη με μεγάλο εύρος μετακινήσεων, όπως ο***

⁶ <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2024.107669>

Μαυρόγυπας και το Όρνιο. Κατά συνέπεια τα είδη μπορεί να χρησιμοποιούν κάποιες περιοχές λιγότερο ή περισσότερο σε σχέση με την περίοδο πριν από την πυρκαγιά» (σελ. 72 μελέτης, η έμφαση προστέθηκε)

2. Η μελέτη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τα αποτελέσματα της οποία έχουν σχολιασθεί στην α.π. ΕΛΕΤΑΕΝ 2024/402/11.11.2024 επιστολή της ΕΛΕΤΑΕΝ προς τον Υπουργό ΠΕΝ, βασίζεται στην κατάσταση και τα στοιχεία πτήσεων του Μαυρόγυπα και του Όρνιου πριν την πυρκαγιά του 2023. Παρόλα αυτά προβάλλει ως θέσφατες τις αποφάνσεις της για την επικινδυνότητα συγκεκριμένων αιολικών πάρκων, αντιφάσκοντας συγκριτικά με τη μελέτη ΜΦΙΚ βάσει της οποίας θεωρείται ότι μπορεί, πλέον, να υπάρχουν αλλαγές στα πρότυπα χρήσης του χώρου.

Η μετά μανίας προβολή -στο δημόσιο διάλογο- αντιφατικών μελετών, με μοναδικό κριτήριο το γεγονός ότι στρέφονται ενάντια στην αιολική ενέργεια, υπονομεύει προφανώς την αξιοπιστία τόσο των ίδιων των μελετών όσο και των μέτρων πολιτικής που προτείνουν, αφού οδηγεί στην υπόνοια ότι δεν αποτελούν προϊόντα επιστημονικής άσκησης αλλά προϊόντα εργαλειοποίησης της επιστήμης.

8. Μια «βιαστική» μελέτη

Πέρα από τις προτάσεις και τα αναφερόμενα στην μελέτη ΜΦΙΚ που έχουν σχολιαστεί ανωτέρω, ιδιαίτερα αρνητική έκπληξη δημιουργεί η γενικότερη εικόνα της, που είναι μια εικόνα πρόχειρης και βιαστικής μελέτης. Ο αναγνώστης εύκολα διακρίνει:

- ορθογραφικά και συντακτικά λάθη, έλλειψη γενικής μορφοποίησης κειμένου, παραγράφους με το ίδιο όνομα, απουσία τίτλων στα κεφάλαια και επαναλήψεις
- απουσία περίληψης ή κεφαλαίου συμπερασμάτων που να συνοψίζει τα ευρήματα της μελέτης
- πηγές που αναφέρονται στο κείμενο αλλά δε δίνονται στο τέλος, διπλοεγγραφές στη βιβλιογραφία, πηγές που αναφέρονται με ασαφή τρόπο («κ. Παμπέρης», «στοιχεία...του Λ. Σιδηρόπουλου»)
- έλλειψη κριτηρίων και χαρτών για τον καθορισμό ζωνών και εκτάσεων που καταλαμβάνει η κάθε ζώνη, καμία εργασία πεδίου ή αυτοψία στην περιοχή, έλλειψη φωτογραφικής τεκμηρίωσης
- αντιφατικές προτάσεις ή προτάσεις που ενώ διατυπώνονται στα αρχικά κεφάλαια μετά παραλείπονται κατά τον καθορισμό ζωνών κ.λπ.
- χρήση θεσμικού πλαισίου, για το κύριο αντικείμενο της μελέτης (κατηγορίες έργων και δραστηριοτήτων), το οποίο δεν ισχύει από το 2022,

Όλα τα παραπάνω στοιχεία, που σαφώς δεν είναι αντιπροσωπευτικά της ποιότητας και αξιοσύνης των μελετητών, δεν προκαλούν παρά μόνο απογοήτευση, Ακριβώς λόγω αυτής της εγνωσμένης αξιοσύνης, τα ανωτέρω στοιχεία είναι αποκαλυπτικά της βιασύνης και της ταχύτητας με την οποία - για άγνωστους λόγους- επιβλήθηκε η παραγωγή αυτού του κειμένου.